

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

PaedDr. Emília Lapčáková

Moderné hodiny slovenčiny

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov
2013

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: PaedDr. Emília Lapčáková

Kontakt na autora: Spojená škola, Centrálna 464, 089 Svidník, lapcakova@gmail.com

Názov OPS/OSO: Moderné hodiny slovenčiny I.

Rok vytvorenia 2013

OPS/OSO: VII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: Mgr. Eva Škorupová

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

internetové služby a aplikácie, webová encyklopédia, komunitné weby, lexikografické príručky, hlasovacie zariadenie, blogovanie, webquest, lexikológia, romantizmus

Anotácia

Práca bola spracovaná ako skúsenosť zo zavádzania rôznych technických možností a využívania IKT vo vyučovaní slovenského jazyka a literatúry. Úvodná časť práce podáva teoretické východiská sociálnych sietí v živote učiteľa. Jadro práce tvorí podrobný popis realizácie nových možností využitia IKT na hodinách slovenského jazyka a literatúry vo vyučovaní lexikológie a slovenského romantizmu na strednej odbornej škole. V tejto časti veľmi konkrétne popisujem, ako takéto učenie uskutočniť. V závere práce sa pokúšam o vysvetlenie, v čom je popísaná pedagogická skúsenosť inovatívna.

OBSAH

ÚVOD	5
1 SOCIÁLNE SIETE V PRÁCI A V ŽIVOTE UČITEĽA	7
1.1 Aktivita – využitie vlastného blogu.....	8
1.2. Aktivita – práca s webovou encyklopédiou.....	9
1.3 Aktivita – elektronické lexikografické príručky.....	10
1.4 Aktivita- práca s prezentáciami.....	11
2 SLOVENSKÝ ROMANTIZMUS	13
2.1 Aktivita- práca s webquestom	17
ZÁVER	25
Zoznam príloh	27

ÚVOD

Nie je to až tak veľmi dávno, keď sa počítače, resp. počítaacie stroje, využívali výhradne na počítanie a rôzne matematické úkony. Spojenie počítač a učiteľ v dávnej minulosti nešlo dohromady. Mnohé zmeny nastali až v prvej polovici minulého storočia. Táto doba je minulosťou a dnes každý vyučujúci vie, že využitie výpočtovej techniky pri vyučovaní a pri jeho príprave dáva veľké možnosti.

Dynamický vývoj nepredstavujú len počítače. Veľmi rýchlo sa vyvíja aj slovná zásoba. S vývojom spoločnosti mnohé slová zanikajú, vznikajú nové, respektíve sa preberajú z cudzích jazykov. Ak chcem napredovať s dobou, vyučovanie slovenského jazyka a literatúry je potrebné prispôbiť potrebám spoločnosti, preto som sa rozhodla pokračovať v téme –**Moderné hodiny slovenčiny I.**

Práca je rozčlenená do dvoch hlavných častí (kapitol). V **prvej** som sa venovala možnostiam využitia sociálnych sietí vo vyučovacom procese slovenskej gramatiky-lexikológie. Zamerala som sa na internetové služby a aplikácie, ktoré pomáhajú používateľovi pracovať so svojou komunitou priateľov na internete, na informáciu o webovej encyklopédii Wikipédia a snažila som sa ukázať, že aj blogovanie je možné použiť na vyučovacích hodinách.

Najdôveryhodnejším zdrojom informácií o slovnej zásobe slovenčiny sú lexikografické príručky Jazykovedného ústavu L. Štúra Slovenskej akadémie vied. Načrela som aj do problematiky programov PowerPoint a Activstudio. Hodiny lexikológie môžu byť iné, omnoho zaujímavejšie vďaka týmto možnostiam. Nielenže študent zvládne sám vytvoriť prezentáciu, ale zároveň dostáva možnosť prezentovať sa pred skupinou spolužiakov.

V tejto kapitole som sa venovala aj hlasovaciemu zariadeniu. Prostriedok, ktorý má značný úspech medzi žiakmi. Hodiny lexikológie sa môžu stať oveľa zaujímavejšími.

V **záverečnej** časti tejto kapitoly som sa pokúsila o krátke zhrnutie využitia IKT na vyučovacích hodinách **LEXIKOLÓGIE**.

Cieľom **druhej** kapitoly je vytvoriť kvalifikovaný návrh učebnej pomôcky využívaný na hodinách slovenského jazyka a literatúry pri tematickom celku Romantizmus v slovenskej literatúre, sprostredkovať nové informácie a overiť známe poznatky pomocou modernej komunikačno-informačnej metódy webquestu a blogu. Motiváciou k výberu témy je na jednej strane pozdvihnutie národného povedomia u študentov a poukázanie na národný proces štúrovského hnutia a jeho formáciu a na druhej strane proces postupnej modernizácie edukačného procesu a vplyv informačno-komunikačných technológií na vyučovanie. Zároveň chcem učiť, poskytnúť nové informácie netradičnou formou, zážitkovou s prenesením kompetencií na žiaka.

2.kapitola predstavuje teoretickú časť, v ktorej interpretujem kľúčové pojmy: Romantizmus v slovenskej literatúre. Štúrovská generácia. Znaky romantickej poetiky. Webquest. Blog. V tejto kapitole poskytujem konkrétnu zbierku úloh využívaných pri tematickom celku Romantizmus v slovenskej literatúre na hodinách slovenského jazyka a literatúry v 1. ročníku na SŠ. Záverečná časť sumarizuje poznatky získané vďaka tomuto projektu.

V práci-Moderné hodiny slovenčiny I. metodickým spôsobom uvádzam inovačné postupy pri zavádzaní IKT do vzdelávacieho procesu v predmete slovenský jazyk a literatúra na stredných školách a gymnáziách. Svojím obsahom práca spĺňa požiadavky vychádzajúce z Pedagogicko-organizačných pokynov pre školský rok 2013/2014, ako aj ďalších dokumentov ako je ŠVVP, ISCE 3 a ďalšie pedagogické dokumenty.

Napísaná práca vychádzajúca z osvedčenej pedagogickej skúsenosti je využiteľná pre kategóriu pedagogických zamestnancov nasledujúcich programov kontinuálneho vzdelávania: Rozvoj čitateľskej gramotnosti na vyučovaní slovenského jazyka a literatúry, Využitie literárnych textov na rozvoj kľúčových kompetencií žiaka so zameraním na etické aspekty literárneho diela, Príprava učiteľa na realizáciu MS zo SJL v rámci nových pedagogických dokumentov, Aktívne čítanie s porozumením vo vyučovacom procese v základných a stredných školách, Metodika výučby slovenského jazyka a literatúry v rámci nových pedagogických dokumentov, Ako učiť žiakov spracovať informácie z textu.

Vysokou dávkou odbornosti a metodického postupu a s plným zachovaním didaktických zásad je práca určená tak začínajúcim učiteľom slovenského jazyka a literatúry ako aj tým, ktorí vo svojej dlhodobejšej praxi nemajú dostatok skúsenosti s podobnými učebnými aktivitami.

1 SOCIÁLNE SIETE V PRÁCI A V ŽIVOTE UČITEĽA

V škole je získavanie informácií jednou z hlavných činností. V súvislosti s moderným chápaním školy ako inštitúcie, ktorá žiaka naučí najmä spôsobom, akým informácie vyhľadávať a ako ich spracovávať, stáva sa internet pre žiaka výbornou učebnou pomôckou. Žiaci majú možnosť získať väčšie množstvo informácií o preberanom učive, a tým si rozšíriť svoje vedomosti.

Jednou z najvyužívanejších služieb Internetu sú web stránky alebo www stránky. Ich obsah je nesmierne bohatý na informácie z rôznych oblastí vedy, kultúry a života. Stránky sú spracované pre rôzne účely a v rôznych jazykoch sveta, preto obsahujú nesmierne bohatú slovnú zásobu z každej oblasti ľudskej činnosti. Prezeraním a samozrejme, čítaním týchto stránok, môžu študenti získať slovnú zásobu z oblastí, ktoré potrebujú. Využívanie WWW stránok nevyžaduje od používateľov prakticky žiadne počítačové poznatky, a tak ich môže používať široký okruh záujemcov. Výsledky výskumov dokazujú, že pri využívaní takýchto stránok vo vyučovaní sa zvyšuje množstvo študentmi osvojených vedomostí za súčasného skrátenia času učenia sa.

Sociálne siete sú pojmom, ktorý vládne internetu približne od roku 2006. Označujú tak internetové služby, ktoré slúžia na udržiavanie sociálnych kontaktov, komunikáciu s priateľmi alebo jednoduché zverejňovanie informácií a zdieľanie svojho obsahu. Je tiež potrebné uviesť, že pojem sociálne siete sa používa veľmi voľne, bez presnejšej definície a niekedy môže byť jeho použitie zmätočné. [2]

Medzi služby sociálnych sietí môžem zaradiť:

- blogovanie – blog.sme.sk
- komunitné (komunikačné) weby – www.facebook.com
- iné nástroje na spoluprácu, spoločnú tvorbu a zdieľanie obsahu – sk.wikipedia.org

Webové stránky poskytujúce služby sociálnych sietí sa pre učiteľa môžu stať veľmi užitočným pracovným nástrojom. [2]

Blogovanie

Pojem **blog** sa pôvodne používal na označenie „webového denníka“ používateľ'a. Slúžil na vyjadrenie autorových myšlienok, názorov, pocitov. Môže byť:

- **osobný**, kde autor píše o sebe, svojich problémoch a pocitoch,
- **odborný**, kde autor publikuje informácie zo svojej profesijnej oblasti alebo svojho koníčka.

Blog si môže vytvoriť každý. Väčšina ľudí však potrebuje, aby ich články aj niekto čítal. Zaujímavé je, že i veľmi osobné blogy bez konkrétneho obsahu si niekedy nájdu svojich čitateľov, pokiaľ je ich obsah zaujímavý. Niektoré odborné blogy obsahujú viac návodov, postupov pre určitú oblasť než odborné knihy, preto sa nie je čo čudovať, že majú vysokú návštevnosť.

Učiteľských blogov je zatiaľ málo, väčšina pedagógov necíti potrebu takýmto spôsobom niečo svetu prezentovať. Naopak, žiaci túto možnosť využívajú. Rozhodla som sa využiť tento spôsob prezentácie vlastných názorov- vlastný blog- je to najjednoduchší spôsob, ako to realizovať. Čitatelia tak môžu k článkom pridávať komentáre, respektíve môžem so žiakmi viesť verejnú diskusiu o školskej (vyučovacej) téme.

Iné nástroje na spoluprácu, spoločnú tvorbu a zdieľanie

Práca so sociálnymi sieťami má podľa mojich skúseností pri vyučovaní **lexikológie** široké využitie. Žiakom umožňuje osvojiť si základné pojmy z tejto jazykovednej disciplíny. Známu webovou encyklopédiou je **Wikipédia** (sk.wikipedia.org). Táto encyklopédia vznikla ako dielo komunity používateľov internetu. Každý záujemca sa môže zaregistrovať ako editor Wikipédie a prispievať do nej, respektíve upravovať jej obsah.

Využitie prezentácie vo vyučovaní lexikológie

Takmer každé vystúpenie učiteľa pred žiakmi je určitou formou prezentácie, „klasická“ krieda a čierna tabuľa sú osvedčené prezentačné nástroje. S postupným zavádzaním IKT do škôl sa počítačové prezentácie stali užitočným a efektívnym nástrojom vo vyučovaní. Aké majú výhody?

- Spojenie textu s obrazom, zvukom, video ukážkami, t. j. multimediálne pôsobenie, možnosť prelínania základných faktických informácií s názornými obrázkami, schémami.
- Možnosť opakovaného využitia našej prípravy v rôznych triedach a ročníkoch.
- Možnosť jednoduchej úpravy a postupného vylepšovania našej prípravy.
- Možnosť zapojenia žiakov do prípravy na hodinu, prezentácie môžu vytvárať samostatne alebo skupinovo.
- Možnosť sprístupnenia študijného materiálu žiakom, ktorí sa nemohli zúčastniť vyučovania.

Okrem výhod prezentácie prinášajú aj komplikácie a riziká:

- Práca s prezentáciou vyžaduje techniku (počítač, dataprojektor, interaktívnu tabuľu).
- Spustenie prezentácie nie je záležitosťou niekoľkých sekúnd, ale minút, ktoré potom na vyučovacej hodine chýbajú. [5]

Vo vyučovaní lexikológie využitie prezentácie, v programe PowerPoint, má mnohé výhody. Dáva priestor na predstavenie informácií, návrhov, problémov v názorne vizuálnej podobe, s cieľom vysvetliť, zaujať či presvedčiť.

Hlasovacie zariadenie

Hlasovacie zariadenia umožňujú aktívne zapojenie študentov do vyučovania. Hneď je vidieť, kto nedáva pozor, a teda nehlasuje. Práca s bezdrôtovými krabičkami žiakov väčšinou baví. Ďalšou možnosťou je použitie hlasovacieho zariadenia prostredníctvom internetu (<http://www.polleverywhere.com/>). Závisí od možností, ktoré škola má, aby sa to mohlo realizovať.

1.1 Aktivita – využitie vlastného blogu

Tematický celok: **Lexikológia- náuka o slovnej zásobe**

Téma: **Lexikológia (prostredníctvom blogu)**

Ciele:

- **kognitívny** - vyhľadávať, spracovať a používať informácie
- vyjadrovať sa adekvátne komunikačnej situácii

- **afektívny** - uvedomiť si význam pozitívneho prístupu k životu a vzájomnej úcty človeka k človeku
 - rozvíjať schopnosť kooperácie a spoločnej spolupráce so spolužiakmi bez rušivých, nežiaducich vplyvov
 - upevniť pozitívny vzťah k rodnému jazyku

Vstup:

- oboznámiť sa s jednoduchým, užívateľsky prívetivým prostredím blogerského servera Blogger.com (v slovenskej verzii)

Kompetencie:

- vyhľadávať informácie
- komunikovať prostredníctvom IKT

Didaktický problém: charakteristika, vysvetlenie niektorých pojmov či javov v oblasti lexikológie

Prostriedky:

- didaktické prostredie učebne vybavenej dataprojektorom, počítačom a premietacím plátnom /interaktívnou tabuľou)
- blogerská stránka vytvorená učiteľom (v našom prípade <http://lexikologiagdh.blogspot.com>)
- učebnica so základným študijným materiálom (tu CALTÍKOVÁ, M. a kol.: Slovenský jazyk pre stredné školy 1. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 2006. ISBN 80-7158-605-6)

Metódy a formy:

- učebňa
- diskusia (na hodine a virtuálna na diskusnom fóre)
- tvorivé písanie

Úlohy

- a) Na vytvorenom blogu lexikologiagdh.blogspot.com som zadala úlohu: Svojím príspevkom skúste nahliadnúť do sveta lexikológie trochu inak.
- b) Uvádzam reakcie študentov (ukážka z blogu – vid' **príloha 1**)

Zhodnotenie aktivity

Vyučovacia hodina bola pre žiakov spestrením pri každodenných stereotypných hodinách založených na výklade a diktovaní poznámok. Žiaci sú v používaní didaktickej techniky zdatní a nerobilo im problémy pracovať s blogerskou stránkou. Podľa žiakov, tadiaľ vedie cesta do budúcnosti, do modernej školy, zvyšuje motiváciu pre učenie. Vyhľadávanie nových zaujímavých informácií bolo pre žiakov hlavne zábavou a chceli v takýchto aktivitách pokračovať, čo v našej škole, plne vybavenej počítačmi, nie je žiadnym problémom. **Záverom:** Táto forma práce zvýšila pravdepodobnosť lepšieho osvojenia si poznatkov, lebo žiaci pri práci využívali rôzne myšlienkové operácie. Na druhej strane, pre podpriemerných žiakov nebola práca s blogom efektívna, pretože v blogu museli vyjadrovať vlastné myšlienky, vlastné názory, formulovať svoje myšlienky a názory. Títo žiaci by najradšej informácie stiahli bez jej akejkoľvek námahy.

1.2 Aktivita – práca s webovou encyklopédiou

Tematický celok: Lexikológia- náuka o slovnej zásobe

Téma: Lexikológia – základné pojmy

Ciele:

- **kognitívny** - vyhľadávať, spracovať a používať informácie vo Wikipédii
 - vyjadrovať adekvátne komunikačnej situácii- ústne a písomne;
 - porovnávať jazykové vedomie s údajmi na internete
- **afektívny**- rozvíjať schopnosť kooperácie a spoločnej spolupráce so spolužiakmi bez rušivých, nežiaducich vplyvov
 - upevniť pozitívny vzťah k rodnému jazyku

Vstup:

- základné informácie o Wikipédii

Kompetencie:

- vyhľadávať informácie
- porovnávaním overiť správnosť informácií

Didaktický problém:

- charakteristika, vysvetlenie niektorých pojmov či javov v oblasti lexikológie

Prostriedky:

- počítač
- učebnica so základným študijným materiálom (tu CALTIKOVÁ, M. a kol.: Slovenský jazyk pre stredné školy 1. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 2006. ISBN 80-7158-605-6

Metódy a formy:

- samostatná práca
- diskusia (overenie získaných vedomostí)

Úlohy

- a) Navštívte webovú encyklopédiu sk.wikipedia.org a nájdite význam slov lexikológia, lexikografia, slovo a iné.
- b) Navštívte webovú encyklopédiu sk.wikipedia.org a nájdite v nej kapitolu o vašej obci alebo meste.
- c) Ak táto kapitola chýba, vytvorte ju – domáca úloha.
- d) Vytvoriť môžete aj kapitolu o vašej škole.

Zhodnotenie aktivity

Žiaci sa po odučení hodiny vyjadrovali na adresu webovej encyklopédie sk.wikipedia.org pochvalne. Nevyskytli sa žiadne problémy zo strany žiakov. Počítač je ich každodennou súčasťou a zvykli si už vyhľadávať informácie na počítači. Googl považujú za svojho kamaráta. Na hodine som so žiakmi vyskúšala experiment, zadala som im, aby zistili význam cudzích slov. Mali možnosť výberu cez encyklopédiu sk.wikipedia.org, alebo prostredníctvom Slovníka cudzích slov. Žiaden zo žiakov nesiahol po Slovníku cudzích slov, dokonca niektorí žiaci sa v ňom mali problém orientovať. Ale aj takáto úloha ich čaká na ústnych maturitných skúškach- vyhľadávanie informácií. **Záverom:** Webová encyklopédia odstránila monotónnosť výkladu učiteľa a

prispela k efektívnejšiemu vnímaniu informácií.(vid' **prílohu 2**) Na strane druhej, Wikipédia nie je 100 % overený zdroj informácií, pretože naň môžu pridávať svoje informácie a príspevky akíkoľvek prispievatelia. Dôveryhodnosť týchto informácií nie je potom absolútna, nezaručená. Ak sa používajú encyklopédie, tvorené dobrým garantom, ich dôveryhodnosť je oveľa vyššia. Jednoznačne sa preto Wikipedia nedá zavrhnúť, ale nie je to ani zaručený zdroj informácií. Žiakov je preto nutné upozorniť na to, že majú pracovať s viacerými internetovými zdrojmi a získané informácie tak overiť na viacerých stránkach.

1.3 Aktivita – elektronické lexikografické príručky

Tematický celok: Lexikológia – náuka o slovnej zásobe

Téma: Slovníky

Ročník: 1. ročník SŠ

Ciele:

- **kognitívny** - vyhľadávať, spracovať a používať informácie v korpuse a v elektronických lexikografických príručkách (KSSJ)
 - navrhnúť a obhájiť znaky a charakteristické prvky pojmu slovo, argumentovať faktami o slove na základe skúsenostného aparátu a získaných poznatkov z fázy uvedomenia si významu
 - klasifikovať pojem slovo (využitím syntézy – zložením známych prvkov)
- **afektívny** - získať návyk porovnávať si spontánne jazykové vedomie s údajmi v elektronických lexikografických príručkách
 - rozvíjať schopnosť kooperácie a spoločnej spolupráce so spolužiakmi bez rušivých, nežiaducich vplyvov
 - upevniť pozitívny vzťah k rodnému jazyku

Vstup:

- orientovať sa v knižných a elektronických slovníkoch

Kompetencie:

- vyhľadávať informácie, riešiť problém, dopracovať sa k záveru
- kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií

Didaktický problém:

- charakteristika, vysvetlenie niektorých pojmov či javov v oblasti lexikológie

Prostriedky:

- elektronické lexikografické príručky (<http://slovník.juls.savba.sk/>)
- Slovenský národný korpus
- počítač

Metódy a formy:

- samostatná práca, diskusia

Úlohy

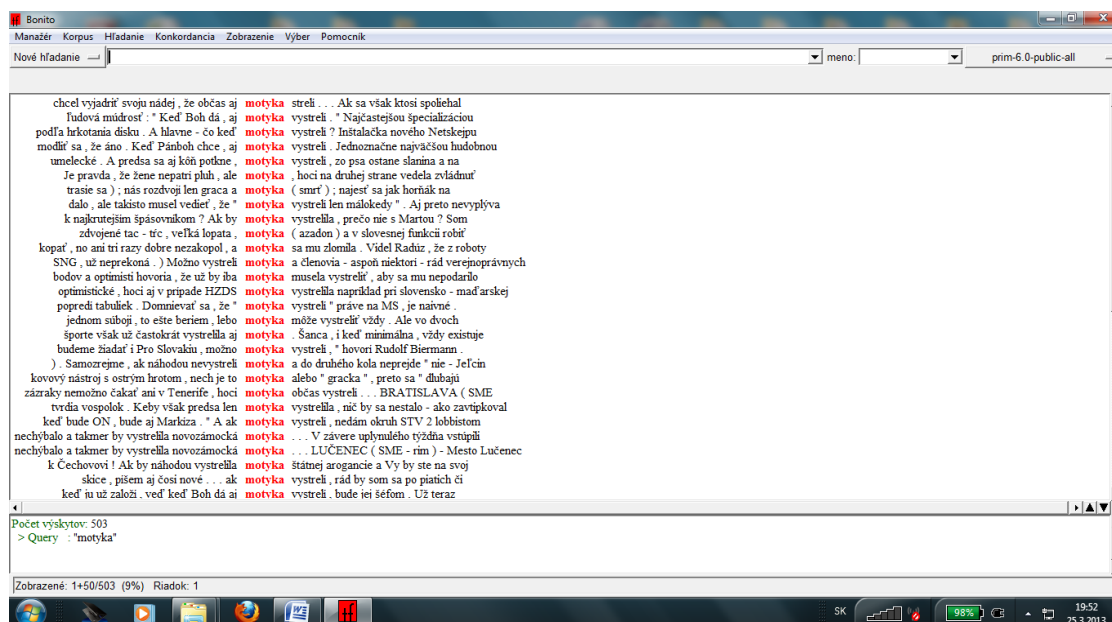
- Do stĺpca Moja predpoveď napíšte, či uvedené slová sú spisovné, resp. nespisovné.
- Ak výklad významu slova nepoznáte, vyhl'adajte ho v elektronickej lexikografickej príručke - v Krátkom slovníku slovenského jazyka (v tabuľke skratka KSSJ) a dopíšte do tabuľky.
- Svoje predpovede porovnajte s KSSJ.
- V korpuse slovenského jazyka vyhl'adajte, ktorý z uvedených pojmov je najčastejšie používaný v slovenskom jazyku.

Tabuľka 1 Moja predpoveď

SLOVÁ	MOJA	KSSJ	VÝZNAM SLOVA
bonzovať			
valal			
fešák			
fúra			
diskotéka			
Motyka - motyka			
žfdka			

Prameň: archív autora

- V lexikografickej príručke Priezviská vyhl'adajte, v ktorých mestách a obciach sa dodnes vyskytuje priezvisko Motyka. Aká je frekvencia slova motyka (na základe korpusu slovenského jazyka)? V Slovníku slovenského jazyka vyhl'adajte homonymum k slovu motyka.

Obrázok 1 Bonito

Prameň: archív autora

Zhodnotenie aktivity

Situácia bola obdobná ako pri práci s webovou encyklopédiou. Rozdiel sa objavil len v rýchlosti vyhľadávania informácií, keďže išlo o žiakov 1. ročníka . Tí majú hodinu počítačov dvakrát týždenne, žiaci boli jednak počítačovo zdatní, nemali problémy s vyhľadávaním potrebných údajov. Aktivitu som zhodnotila veľmi jednoducho, nahliadla som sa do obrazoviek počítačov žiakov a zistila som, či vedia zadané úlohy vyhľadávať. **Záverom:** Žiakom sme tak poskytli možnosť zdokonaľiť sa v práci s lexikografickými príručkami. Vizuálny vnem umožnil žiakom lepšie a trvalejšie zapamätanie si poznatkov. Odporučila som žiakom, aby pracovali s viacerými zdrojmi a aby získané zdroje overovali.

1.3 Aktivita – práca s prezentáciami

Téma: Lexikológia – náuka o slovnej zásobe

Téma: Obohacovanie slovnej zásoby

Ročník: 1. ročník SŠ

Ciele:

- **kognitívny** – vysvetliť spôsoby obohacovania slovnej zásoby
 - využívať pri vlastných jazykových prejavoch nové slová
 - navrhnúť a obhájiť znaky a charakteristické prvky pojmu slovo, argumentovať faktami o slove na základe skúsenostného aparátu a získaných poznatkov z fázy uvedomenia si významu
 - klasifikovať pojem slovo (využitím syntézy – zložením známych prvkov)
- **afektívny** - rozvíjať schopnosť kooperácie a spoločnej spolupráce so spolužiakmi bez rušivých, nežiaducich vplyvov
 - rozvíjať sociálno-komunikatívne zručnosti (prezentovať vlastný názor a obhájiť ho pred triedou, schopnosť viesť kultivovanú diskusiu, podporovať kvalitnú kooperáciu v rámci pracovnej skupiny)
 - upevniť pozitívny vzťah k rodnému jazyku

Vstup:

- schopnosť pripraviť prezentáciu (viď **príloha 1**)
- schopnosť vyhľadať informácie a obrázky na internete

Kompetencie:

- vyhľadávať a selektovať informácie; analyzovať text

Didaktický problém:

- charakteristika jednotlivých spôsobov obohacovania slovnej zásoby

Prostriedky:

- didaktické prostredie učebne vybavenej dataprojektorom, počítačom a premietacím plátnom /interaktívnou tabuľou)
- učebnica so základným študijným materiálom (tu CALTIKOVÁ, M. a kol.: Slovenský jazyk pre stredné školy 1. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 2006. ISBN 80-7158-605-6

Metódy a formy:

- analýza jednotlivých spôsobov obohacovania slovnej zásoby
- vlastná tvorba textu (vyhľadanie informácií, obrázkov, tvorba textu, prezentácie)

- ústny prejav v triede

Dynamický rozvoj spoločnosti umožňuje využitie rozličných programov pri tvorbe prezentácií. Spomenieme ešte jeden. Aplikácia **Activstudio** (novšia verzia Activ Inspire) je študijný software od spoločnosti **Promethean**, ktorý je určený na použitie v počítači a na interaktívnej tabuli. Lexikológia za použitia Activstudia môže byť pre študentov výrazným obohatením pri štúdiu. Umožňuje vyučovať rovnako ako pri klasickej tabuli a kriede:

- meniť tempo prezentácií a predvádzať na hodinách praktické ukážky,
- písať, kresliť, prípadne mazať, rovnako ako pri klasickej tabuli,
- ukladať stránky do predvážacieho zošita, a potom ich opäť použiť pre inú triedu,
- ukladať do predvážacích zošitov obrázky, videá, zvuky, ktoré chceme použiť na vyučovaní a podobne.

Zhodnotenie aktivity

Tvoriť prezentácie je pre žiakov strednej školy bežnou záležitosťou. Ako má prezentácia vyzerat' po stránke grafickej, z koľkých obrázkov má byť vytvorená, čo má obsahovať, sa žiaci učia na hodine informatiky. Prezentácie tvoria na mnohých vyučovacích predmetoch, takže sa dajú pekne využiť medzi predmetové vzťahy. Keď som žiakom zadala vypracovať prezentáciu, vysvetlila som im moje požiadavky na prezentáciu. Určila som termín splnenia úlohy (2 týždne, podľa mojich skúseností je dostačujúci) a ponúkla možnosť spolupráce na konzultáciách. Zopár žiakov (3 žiaci) za mnou boli, informovať sa, či robia prezentáciu správne. Ale bol to len minimálny počet zo 17 žiakov. Problém sa objavil v termíne splnenia. Niektorí žiaci prezentácie do stanoveného termínu neodovzdali (nechcelo sa im na prezentácii pracovať). Boli hodnotení známku nedostatočnú. Pri hodnotení prezentácií som objavila problém v selektovaní informácií a v jeho spracovaní. Asi tretina žiakov informácie vie síce vyhľadať, ale nevie ich spracovať. Obyčajne stiahli do prezentácie celý text bez spracovania, a tak sa ich prezentácia stala neprehľadnou(veľa textu s malým písmom).. **Záverom:** Ovládanie prezentácie som ponechala na žiaka, ktorý si sám volil tempo práce, pri práci s prezentáciou si žiak uvedomil úroveň svojich vedomostí. Využitie Aktiv štúdia je vhodnejšie pri výuke slovenského jazyka a literatúry na základných školách, na strednej škole je jeho využitie vhodnejšie na prírodovedných predmetoch, ako sú chémia, fyzika, hospodárska geografia a pod. Za najväčšie pozitívum využitia prezentácií na vyučovaní považujem to, že každý žiak si pomocou určitého slidu v prezentácií vie vybrať, ktorá informácia je preňho osobne nová a ktorú považuje za najdôležitejšiu on sám, a preto si ju zapíše. Negatívom je asi to, že prezentácia obsahuje len malo odrážok, takže slabší žiak má problém na základe jednej vety rozprávať o nejakom probléme najmä vtedy, ak odprezentovanú tému neovláda. Odporúčam do budúca stanoviť žiakom presnejšie pravidlá pri vyhľadávaní a spracovaní informácií z internetu. Grafickej stránke sa žiaci s obľubou venovali a využili svoje možnosti v plnej miere. Ocenila som aj prezentácie so žartovným podtónom

1.4 Aktivita - hlasovacie zariadenie

Téma: Lexikológia - náuka o slovnej zásobe

Téma: Lexikológia - cudzie slová

Ročník: 1. - 2. ročník SŠ

Ciele:

- **kognitívny** - používať združené pomenovania a cudzie slová v bežnom živote; vyhl'adávať, spracovať a používať informácie, vedieť pracovať s hlasovacím zariadením
 - porozumieť informácii
- **afektívny**- rozvíjať schopnosť kooperácie a spoločnej spolupráce so spolužiakmi bez rušivých, nežiaducich vplyvov
 - uvedomiť si význam verbálnej komunikácie a citlivého výberu každého slova aj v bežnom rozhovore súkromného styku

Kompetencie:

- vedieť sa vyjadrovať adekvátne komunikačnej situácii – ústne a písomne
- čítať s porozumením súvislé aj nesúvislé texty

Didaktický problém:

- neznalosť používania cudzích slov v bežnom živote
- žiaci nevedia tvoriť nové slová z dôvodu, že málo čítajú

Prostriedky:

- hlasovacie zariadenie

Metódy a formy:

- motivačným rozhovorom navodiť situáciu, problém vo vyjadrovaní prostredníctvom práce s textom
- overiť si svoje tvrdenia pomocou hlasovacieho zariadenia

Úlohy

Poznáte správny význam cudzích slov? Pomocou hlasovacieho zariadenia odpovedzte na otázky (viď **príloha 4**). Táto príloha obsahuje ukážku otázok, ktoré môžeme použiť pri hlasovaní.

I. Zopakujte si s použitím hlasovacieho zariadenia:

1. Vyberte z jednotlivých možností združené pomenovanie:
 - a) ružový svetrík
 - b) ružový ker
 - c) díva sa cez ružové okuliare

Zhodnotenie aktivity

Príprava úloh pre hlasovacie zariadenie je pre učiteľa časovo náročná, ale pre žiakov je použitie hlasovacieho zariadenia veľmi zaujímavé a radi s ním pracujú. V podstate sa úlohy pripravujú tak, ako keby sme ich chceli testovať, ale využijeme pri tom technický výtvarný-hlasovacie zariadenie. Avšak nevýhodou je, že niekedy učiteľ nedokáže ustriechnuť žiakov tak, aby si žiaci nenašepkávali odpovede, respektíve ukazovali odpovede neverbálne. **Záverom:** Podľa mňa je hlasovacie zariadenie ideálnym pomocníkom pri zisťovaní spätnej väzby anonymným spôsobom. Spätaná väzba je nielen anonymná, objektívna, ale aj veľmi rýchla. Reakcia žiakov na využitie hlasovacieho zariadenia bola veľmi pozitívna. Nevýhodou hlasovacieho zariadenia je to, že ju vzhľadom na materiálne podmienky školy nemôžeme realizovať častejšie. Takisto sme mali obavy z reakcií žiakov, či pochopia zmysel tejto formy práce. Obavy však boli zbytočné a neopodstatnené. Negatívom hlasovacieho zariadenia je jeho využitie pri skúšaní.

Odporúčania: Podľa môjho názoru, využívanie sociálnych sietí na vyučovaní má viac pozitívnych stránok ako negatívnych. A čo sa týka toho, či sa žiak na hodine niečo naučí a či si z nej aj niečo odnesie, závisí na 85% od jeho osobnosti, od jeho chuti učiť sa. Častokrát sa stáva, že hoci učiteľ pripraví vyučovaciu hodinu plnú nových impulzov, podnetov, žiak zostáva „prázdny“, nevšímavý, pasívny. Môj názor je (ale aj názor mojich žiakov), že ten žiak, ktorý sa niečo chce naučiť, naučí sa to bez ohľadu na formu, akou mu ju učiteľ podá. Ak je žiak šikovný, ale lenivý, je preňho dôležité, akou formou je učivo vysvetlené, sprístupnené, pretože jeho učenie začína a končí na konkrétnej vyučovacej hodine. A napokon, ak je žiak lenivý, je mu úplne jedno, čo sa na hodine deje, nevie, čo sa na hodine odohráva ani vtedy, keď sa to deje. A pri tejto skupine žiakov je doslova zbytočné, aby sa pedagóg snažil svoj výklad zlepšovať rôznymi IKT technikami!

2 SLOVENSKÝ ROMANTIZMUS

Webquest

Modernizácia výchovno-vzdelávacieho procesu na hodinách slovenského jazyka a literatúry je zameraná najmä na obsahovú premenu, na zefektívnenie výchovno-vzdelávacieho procesu na SŠ. K tomu svojou mierou dopomôže moderná didaktická technika, pretože práve tá je v centre záujmu tínedžerov. Z mojej skúsenosti používanie modernej didaktickej techniky na hodinách slovenského jazyka a literatúry je veľmi efektívna, vedie k zvýšenému záujmu o tento často nepopulárny predmet medzi študentmi, atraktívne, zážitkové, pretože nejde o klasický výklad nových informácií, ale o samostatné získavanie poznatkov zo strany študentov, o istú hru a súťaživosť a zároveň o spoločnú tímovú prácu, čo je pomerne problémom v triede. Študenti sa učia zodpovednosti, projektovej činnosti, schopnosti vzájomnej komunikácie a tolerancie medzi sebou a v neposlednom rade prezentácií vlastných nápadov, postrehov, myšlienok. To je práve tá premena tradičnej školy na modernú. Jednou z takýchto nových inovačných metód vyučovania zameraných na využitie informačno-komunikačných technológií v edukačnom procese je **webquest**.

Ide o výučbovú aktivitu, pri ktorej je úlohou žiaka na základe učiteľom vypracovaného zadania na konkrétnu tému, umiestneného na webovej stránke alebo pevnom disku počítača, získavanie informácií prostredníctvom internetu, ich spracovanie do ucelenej podoby a prezentovania. Často sa pri tom využíva forma skupinového vyučovania. Tá môže mať významne motivačný charakter. Webquesty delíme na krátkodobé a dlhodobé. Výstupom webquestu môže byť textový dokument, pojmová mapa, ilustrácia, plagát, multimedialná prezentácia, počítačová animácia, webová stránka a pod. Výhody webquestu:

- komplexnosť myslenia
- vyššia motivácia
- efektívnosť
- vyššia miera samostatnosti
- možnosť individuálneho prístupu
- možnosť prezentovať vlastný názor
- tímová práca
- upevňovanie zručnosti s počítačom. [2]

Samozrejme sú aj nevýhody webquestu, a to: závislosť od počítačovej vybavenosti a rýchlosti siete, žiaci so slabšími počítačovými zručnosťami, nestálosť zdrojov, nepružná štruktúra webquestu. [2]

Blog

Ďalším významným pomocníkom učiteľa je blog. Blogom môže byť akýkoľvek text aj umelecký, poznámka, reportáž... K výhodám blogovania patria: prívetivé užívateľské prostredie, dostupnosť, vzájomné prepojenie blogov, rozvoj vyšších kognitívnych procesov, rozvoj kompetencií, tematická neohraničenosť, multimedialne možnosti, motivácia, komunikácia s rodičmi a žiakmi, efektívnosť výučby. [5]

2.1 Aktivita- práca s webquestom a blogom

Tematický celok: **Romantizmus v slovenskej literatúre**

Téma: **Romantizmus v slovenskej literatúre**

Ciele:

- **kognitívny cieľ**- vyhľadávať, spracovať a používať informácie
 - vyjadriť vlastnými slovami základné vedomosti o generácii štúrovcov v slovenskej literatúre
 - rozlíšiť typické znaky slovenskej romantickej literatúry na konkrétnej lyrickej ukážke
 - vyjadriť vlastnými slovami spoločensko - historické podmienky vzniku slovenského romantizmu
 - uplatniť potrebné fakty a definície, urobiť rozbor s praktickým použitím v texte, tvoriť hierarchiu javov, vyberať podstatné alebo naopak nachádzať detaily.
- **komunikatívny cieľ**- čítať súvislý umelecký text, správne dýchať, artikulovať, dodržiavať spisovnú výslovnosť.
 - prejaviť slovné vcítenie sa

Vstup:

- základná orientácia o štúrovskej generácii a v charakteristických črtách romantizmu

Kompetencie:

- vyhľadávať a selektovať informácie
- analyzovať text

Didaktický problém:

- cieľom je zatriktívniť vyučovanie využitím modernej didaktickej techniky, a to webquestu a blogu; priblížiť žiakom hravou formou umelecký smer romantizmus, generáciu štúrovcov a konkrétne literárne diela

Prostriedky:

- webquest, blog

Metódy a formy:

- úlohy na aplikáciu a overenie získaných vedomostí
- úlohy na tvorivosť

Romantizmus v slovenskej literatúre – charakteristika

Romantizmus je umelecký smer, ktorý sa začiatkom 19. storočia presadzuje v rozličných variantoch v Európe, v slovenskej literatúre sa datuje v 30.-50. rokoch a stotožňuje s termínom Štúrova škola, pretože poprednou osobnosťou bol Ľudovít Štúr. K jeho prívržencom pričleňujeme Sama Chalupku, Jána Bottu, Andreja Sládkoviča, Janka Kráľa, Jozefa Miloslava Hurbana a Michala Miloslava Hodžu.

Slováci v čase, o ktorom uvažujeme, patrili do multikultúrnych a územne rozsiahlych útvarov, preto sa slovenský ľud dožadoval ľudských a národných práv, preto veľmi často v poézii romantickej generácie sa využíva orol ako symbol slobody. K ďalším symbolom patria:

Tabuľka 2 Symboly v romantickej poézii

Geografické symboly	Symboly charakteru Slovákov	Špecifické symboly
Tatry	orli	fujara
Dunaj	sokoli	gajdy
Váh	junáci	valaška
Hron		kroj
Kráľova hoľa		

Prameň: archív autora

Štúrovci vo svojej tvorbe apelovali na dávnu národnú minulosť (veľmi často siahali do 9. storočia k cyrilometodskej tradícii), resp. reflektovali nejasnú budúcnosť, zdôrazňovali slovanskú vzájomnosť, čerpali námety z ústnej ľudovej slovesnosti, čím chceli šíriť osvetu medzi pospolitým ľudom a k tomu bolo potrebné kodifikovať spisovný jazyk, preto prelomovým medzníkom v slovenskej kultúre bol rok 1843.

Ukážka č.1

*Zleteli orli z Tatry, tiahnu na podolia,
ponad vysoké hory, ponad rovné polia;
preleteli cez Dunaj, cez tú šíru vodu,
sadli tam za pomedzím slovenského rodu.*

*Duní Dunaj a luna za lunou sa valí:
nad ním svieti pevný hrad na vysokom bralí.
Pod tým hradom Riman-cár zastal si táborom:
belia sa rady šiatrov d'alekým priestorom.
Pokraj tábora sedí cár na zlatom stolci;
Okol neho cárska stráž, tuhí to paholci;
a pred cárom družina neveliká stojí:
Sú to cudzí víťazi, každý v jasnej zbroji.
Pobelavé kaderie šije im obtáča,
modré ich oči bystro v okolo si páča.
Rastom sú ako jedle, pevní ako skala,
zdalo by sa ti, že ich jedna mater mala.*
(S. Chalupka – Mor ho!)

Nasledujúce úlohy sa vzťahujú na ukážku č. 1

Úloha č. 1

Ktoré typické symboly slovenského romantizmu nachádzame v ukážke č. 1?

A/ orli, Riman

B/ Dunaj, Tatry

C/ Váh, Dunaj

D/ cárska stráž, družina

Úloha č. 2

V ktorej z daných možností sú správne uvedení predstaviteľia slovenského romantizmu?

A/ S. Chalupka, J. Smrek

B/ Ľ. Štúr, S. Chalupka

C/ S. Chalupka, I. Krasko

D/ Ľ. Štúr, J. Smrek

Úloha č. 3 (úloha na tvorivosť)

V ukážke č.1 nachádzame slovné spojenie **tuhí paholci**. Vytvorte synonymický rad a tieto vytvorené slovné spojenia (najmenej 3) použite vo vete (vetách).

Úloha č. 4

Pomenujte umelecký obraz **že ich jedna mater mala**. Použite hlasovacie zariadenie.

A/ metafora

B/ personifikácia

C/ synekdocha

D/ oxymoron

Úloha č. 5

Do vyhľadávača na internete zadajte *interpretacia12.blogspot.sk*, kde nájdete dva blogy napísané vašimi spolužiakmi. Uvažuje o slobode a vytvorte blog fiktívneho spolužiaka Mareka.

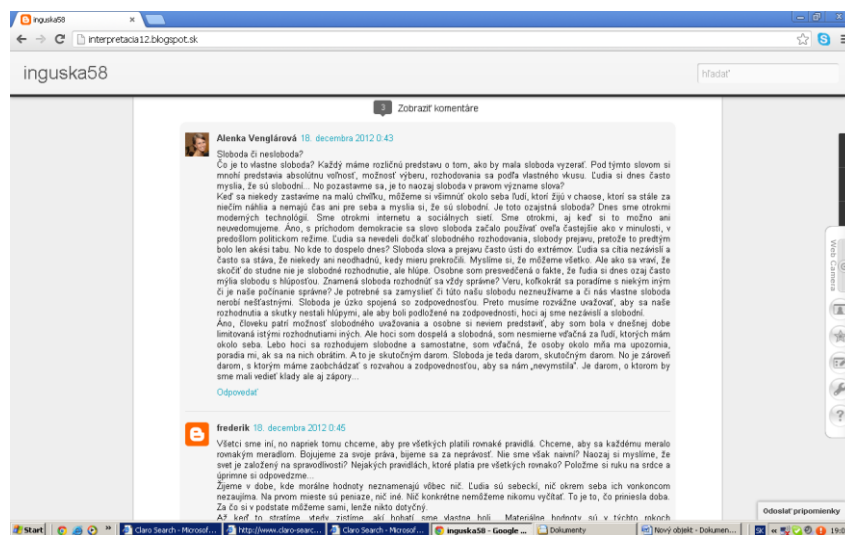
Samo Chalupka

A ty , mor ho!- hoj, mor ho, detstvo môjho rodu,

kto kradmou rukou siahne na tvoju slobodu,

a čo i tam dušu tam v tom boji divokom,

mor ty len, a voľ' nebyť, ako byť otrokom.

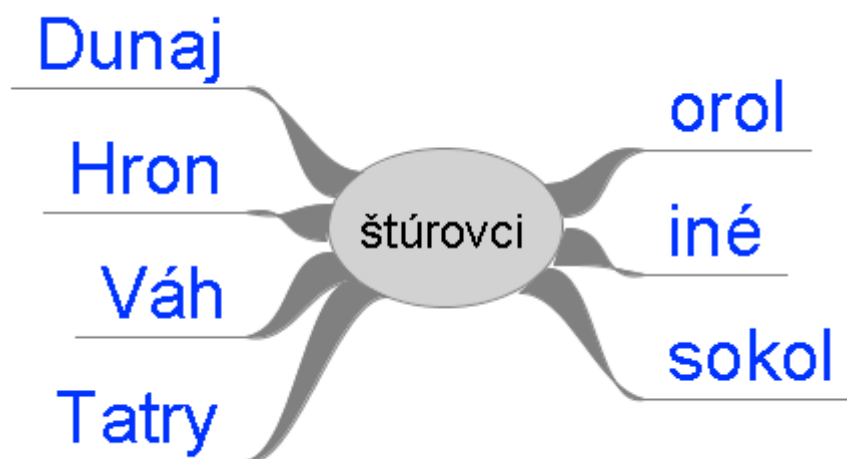
Obrázok 2 Blog

Prameň: archív autora

Úloha č. 6

Vytvorte čo najviac synonym k slovu *sloboda*, svoje zistenie overte v Slovenskom jazykovom korpuse.

Úloha č. 7

Obrázok 3 Mapa mysle

Prameň: archív autora

Na základe priloženej mapy mysle vytvorte krátku báseň (dve strofy po štyri verše), kde použijete všetky uvedené slová.

Úloha č. 8

Vašou úlohou je vytvoriť návrh literárnej exkurzie **Po stopách L. Štúra**. Potrebné informácie nájdete v priloženom **webqueste**.(vid' príloha 5)

Realizácia a prezentácia (tri vyučovacie hodiny):

Samotná realizácia didaktického projektu sa uskutočnila podľa plánu. Jednotlivé skupiny spracovali počas dvoch týždňov teoretické poznatky a praktické úlohy a pripravovali výstup. Prípadné nejasnosti či problémy konzultovali v rámci konzultačných hodín. Prezentácia výsledkov prebiehala v multimediálnej učebni. Každý člen skupiny prezentoval svoju časť projektu, prípadne sa zdôraznila forma participácie na danom projekte. Prezentácie prebiehali v určenom poradí. Jedna zo skupín nestihla dokončiť projekt v požadovanom termíne, preto bola ich prezentácia zaradená ako posledná. Keďže projekt bol medzi predmetový, tak sa prezentácie zúčastnila aj vyučujúca dejepisu a informatiky. Pripravené postery boli umiestnené v multimediálnej učebni.

1. skupina

Práca bola prezentovaná v stanovenom termíne. Žiaci si pochvalovali spoluprácu a komunikáciu v rámci skupiny. Individuálne úlohy zvládli dobre. Rozsah a kvalita

spracovaných informácií bola bez väčších nedostatkov. Technickú a vizuálnu stránku výstupu som hodnotila ako vynikajúcu a rovnako som ohodnotila aj prezentáciu výsledkov.

2. skupina

Práca bola prezentovaná v stanovenom termíne. V spolupráci a komunikácii v rámci skupiny objavili závažné nedostatky. Do skupinovej práce sa nezapájali všetci členovia skupiny rovnako, niektorí žiaci sa nezapojili vôbec. Zvládnutie individuálnych úloh bolo slabé. Rozsah a kvalita spracovaných informácií bola vynikajúca. Technickú a vizuálnu stránku výstupu som hodnotila ako vynikajúcu a rovnako som ohodnotila aj prezentáciu výsledkov.

3. skupina

Práca bola prezentovaná v stanovenom termíne. Žiaci hodnotili spoluprácu a komunikáciu v rámci skupiny ako dobrú kooperáciu. Individuálne úlohy zvládli priemerne. Rozsah a kvalita spracovaných informácií bola bez väčších nedostatkov. Technickú a vizuálnu stránku výstupu som hodnotila ako priemernú a prezentáciu výsledkov som ohodnotila bez väčších nedostatkov.

4. skupina

Práca bola prezentovaná v stanovenom termíne. Žiaci hodnotili spoluprácu a komunikáciu v rámci skupiny ako dobrú kooperáciu. Individuálne úlohy zvládli priemerne. Rozsah a kvalita spracovaných informácií bola bez väčších nedostatkov. Technickú a vizuálnu stránku výstupu som hodnotila ako priemernú a prezentáciu výsledkov som ohodnotila bez väčších nedostatkov.

Zhodnotenie aktivity

Využitie webquestu a blogu pri získavaní a upevňovaní vedomostí o Štúrovcoch som odskúšala na hodinách slovenskej literatúry v I. HA triede s počtom žiakov 17. Využitie metódy webquestu a blogu na hodine literatúry sa mi osvedčilo. **Výhody** využitia webquestu sú nasledovné:

- táto aktivita bola pre žiakov zaujímavá, pretože IKT sú každodennou súčasťou ich života, a preto došlo k zvýšeniu ich záujmu o túto aktivitu,
- žiakom sme poskytli možnosť stať sa spolutvorcami študijných materiálov, aby mohli byť používané inými žiakmi a to viedlo k ich zodpovednejšiemu prístupu k práci a získavaniu nových poznatkov,
- kombinácia individuálnej a skupinovej práce prispeli k tomu, že si žiaci začali viac uvedomovať, aký dopad má ich individuálna práca na celkový výsledok skupinovej práce a následné hodnotenie skupinovej práce, vysvetlením úloh v triede sa predišlo ich nesprávnej interpretácii a v ďalšej časti už boli žiaci schopní plniť úlohy samostatne,
- uvedomenie si vlastnej zodpovednosti za vyriešenie čiastkovej úlohy viedlo k zodpovednejšiemu prístupu k práci aj u menej snaživých žiakov,
- vyhľadávanie a práca s informáciami z internetových odkazov viedla k rozvoju myšlienkových operácií, ako sú napr. : analýza, syntéza, porovnávanie, konkretizácia,
- vystupovanie žiakov pred triedou ukázalo ich schopnosť argumentovať, logicky spájať časti prehovoru a využívať primerané mimojazykové prostriedky,

- výsledky práce prezentovali žiaci vo forme prezentácie v PowerPointe, pri ktorej využili aj svoje zručnosti získané na hodinách informatiky.

Takúto formu práce ohodnotili žiaci ako veľmi zaujímavú a páčilo sa im najmä to, že mohli pracovať v skupine, získali nové zručnosti v oblasti IKT, nové poznatky zo slovenskej romantickej literatúry a že mohli vytvoriť učebnú pomôcku, ktorá bude slúžiť aj ostatným žiakom. Práca s informačnými technológiami bola pre chlapcov zaujímavejšia. Žiaci nemali problém s vyhľadávaním literárnych informácií. So záujmom spracovávali získané informácie a pri ich zostavovaní využili odporúčané internetové odkazy.

Nevýhodou, ktorú žiaci pri práci pociťovali, bola organizácia práce, ak si niektorý člen skupiny nespĺnil úlohu v stanovenom termíne. Problémom bola aj komunikácia v skupine, lebo žiaci mali aj iné povinnosti, a preto si zosynchronizovanie práce a času občas vyžadovalo viac úsilia. *Nevýhodou* webquestu bola závislosť od počítačovej vybavenosti a rýchlosti internetovej siete.

ZÁVER

Informačná gramotnosť ľudí má stúpajúcu tendenciu. Súvisí to so zavádzaním IKT do základných, stredných a vysokých škôl, s organizovaním vzdelávacích kurzov a školení zameraných na prácu s počítačmi.

V práci pod názvom **Moderné hodiny slovenčiny I.** som sa snažila poukázať na to, že existuje mnoho spôsobov využitia IKT vo vyučovaní lexikológie a slovenského romantizmu. Venovala som sa tým najčastejším: príprava a prezentácia rôznych materiálov využívajúc internet, príprava prezentácií (PowerPoint, Activstudio), využitie výučbových programov priamo na hodine alebo na samo štúdium. Ďalšou výhodou je možnosť využívať ich prakticky v každej fáze vyučovacej hodiny – motivačnej, pri vysvetľovaní novej témy alebo vo fixačnej fáze. Prirodzene, má to svoje výhody, ale aj nevýhody.

Okrem toho som sa snažila poukázať na www stránky, programy a zariadenia - známe, či menej známe, s ktorými môžem pracovať na hodinách lexikológie. Zaujímavá je aj práca so školským serverom, ktorú som nespomenula. Ako funguje? Učiteľ zadá písomku cez class-server a po uplynutí časového limitu mu študent písomku odošle do jeho počítača, kde ju nájde už opravenú. Zápasím s nedostatkom učebníc. Aj to sa dá vyriešiť tak, že celý výukový materiál umiestnim na server, kde si ho študent nájde, aj keď nie je prítomný na vyučovaní. Nespomenula som určite všetky možnosti, ktoré nám dnešný dynamický vývoj so sebou prináša.

Samozrejme, nie všetci učitelia zastávajú názor, že IKT má výhody pri vyučovaní. Myslia si, že čas strávený nad prípravou prezentácie pre počítač je približne rovnaký, ako čas reálneho prezentovania učiva, kým v prípade tradičných metód je čas potrebný na prípravu kratší. A čo dodať na záver?

Kvalitný počítač s dobrým softvérovým vybavením je však iba čiastočným úspechom. Je veľkým šťastím pre žiakov, školu, spoločnosť, ak učiteľ „trafí“ ten správny kľúč, ktorým otvorí brány poznania, pretože prišla nová etapa nášho školstva, vzdelávania, práce s mládežou.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. HINCOVÁ, K., HÚSKOVÁ, A. 2011. Metodika výučby slovenského jazyka a literatúry v rámci nových pedagogických dokumentov. Bratislava. 2011. Metodicko-pedagogické centrum. 2011
2. Moderná didaktická technika v práci učiteľa. 2010. Košice. Elfa, s.r.o. 2010. ISBN: 978-80-8086-135-3
3. POLAKOVIČOVÁ, A., CALTÍKOVÁ, M., ŠTARKOVÁ, L., MEZEIOVÁ, A. 2011. Literatúra II pre stredné školy. Bratislava. Orbis Pictus . 2011. ISBN: 978-80-8120-116-5
4. Premena školy s využitím informačných a komunikačných technológií. 2010. Košice. Elfa, s.r.o. 2010. ISBN: 978-80-8086-143-8
5. ROUBAL, P. 2009. Počítač pro učitele. Brno. Computer Press, a. s., 2009. ISBN 978-80-251-2226-6
6. SABOL, J., ANDRIŠČÍK, M., HEVIER, D., KESSELOVÁ, J., MILČÁK, M. 2010. Využitie informačných a komunikačných technológií v predmete slovenský jazyk a literatúra pre stredné školy. Učebný materiál – modul 3. Košice. Elfa, s.r.o. 2010. ISBN: 978-80-8086-150-6
7. TUREK, I. 2008. Didaktika. Bratislava. Iura Edition. 2008. ISBN: 978-80-8078-198-9
8. Využitie informačných a komunikačných technológií v predmete slovenský jazyk a literatúra pre stredné školy. Košice. Elfa, s.r.o., 2010. ISBN: 978-80-8086-150-6

ZOZNAM PRÍLOH

- Príloha 1 BLOG <http://lexikologiagdh.blogspot.sk/>
- Príloha 2 Výsledky vyhľadávania
- Príloha 3 Obohacovanie slovnej zásoby - prezentácia
- Príloha 4 Výsledky vyhľadávania
- Príloha 5 Po stopách Ľudovíta Štúra- webquest

Svojím príspevkom skúste nahliadnuť do sveta lexikológie trochu inak.

5 komentárov:

1. Radka Ivančová 23.január 2014 2:19
Vedeli ste že, si pamätáme :
20% z toho, čo sme počuli,
30% z toho, čo sme videli,
50% z toho, čo sme videli aj počuli,
70% z toho, čo sme si precvičili
a až 90% z toho, čo sme sami urobili.
2. Veronika Zuzuláková 23. január 2014 3:11
Viete že... najrozšírenejším jazykom od počtu hovoriacich je čínština. Používa ju až 845 miliónov ľudí. Druhé miesto obsadila španielčina (329 miliónov ľudí) a na treťom skončila angličtina (328 miliónov ľudí). Tá je tiež oficiálnym jazykom v celkovo tridsiatich piatich krajinách sveta.
3. Kristína Miškov- Pavlíková 23. január 2014 3:28
Vedeli ste že:
Čím má jazyk kratšie slová, tým má viac polysémie a homonymie. Angličtina je na homonymiu oveľa bohatšia ako slovenčina, lebo dĺžka anglických slov je v priemere oveľa kratšia ako dĺžka slovenských slov. (Polysémia-viacvýznamovosť; homonymia-rovnosť)
4. Natália Handogová 23. január 2014 3:54
Možno si ani neuvedomujete, že nie všetky slová, ktoré vyslovíme, použijeme zmysluplne. Floskuly (prázdne slová) a parazitické slová sú to akési "barličky" pre nešikovného a nepripraveného rečníka. Takéto slová nenesú žiadnu informáciu, používame ich mimovoľne, vyplňajú prestávku vo výpovedi, počas ktorej rečník hľadá slová, pripravuje si ďalšie myšlienky (takže,akože,vlastne,slovom,...)
5. Kristína Zajarošová 23.január 2014 11:39
Viete že, slovo bojkot pochádza z vlastného mena Charlesa Boycotta, bohatého írskoho statkára, ktorý odmietal úradné nariadenia. Slovo chuligán pochádza z vlastného mena pána Houlihana, ktorý mal zlé správanie.

Príloha 2 Výsledky vyhľadávania- Wikipédia

Výsledky vyhľadávania

WIKIPÉDIA

Slobodná encyklopédia

Lexikológia (z gr. lexis slovo –logos reč, veda,učenie) je náuka o slove, slovnej zásobe jazyka a lexikálnej rovine (pláne, podsysteme)...

581 B (54 slov) 24. október 2013

Príloha 3 Obohacovanie slovnjej zásoby - prezentácia

Obrázok 1 Obohacovanie slovnjej zásoby slovenského jazyka

Obrázok 2 Každé slovo sa člení na:

- *slovotvorný základ* (škol) a

- *slovotvorný formant*:

slovotvorná predpona (pred-)

slovotvorná prípona (-ský)

Každé slovo sa skladá minimálne z dvoch slovotvorných základov:

(auto- škola)

Obrázok 3

Obohacovanie slovnjej zásoby:

1. *Tvorenie slov*

odvodzovanie (derivácia)

skladanie (kompozícia)

2. *Tvorenie viacslovných pomenovaní*

združené pomenovania

frazeologizmy

3. *Tvorenie obrazných pomenovaní*

pomocou metafory

pomocou metonymie

4. *Pretváranie slov*

univerbizácia

multiverbizácia

skracovanie (abreviácia)

5. *Preberanie slov*

Obrázok 4

Tvorením slov sa zaoberá *slovotvorba*.

Pri tvorení slov vznikajú nové lexikálne významy

slov, zo slova škol-a sa dá vytvoriť slovo škol-ník

(pomenovanie zamestnania muža).

Z dvoch slovotvorných základov (zem-guľa) vzniká

slovo zemeguľa

Tvorenie slov

Obrázok 5

Spôsoby tvorenia slov:

a) *odvodzovanie*:

- predponou (vy-letieť)

- príponou (ceruz-ka)

- predponou a príponou (po-hrob-ok)

- prechodom do iného ohýbania:

vyletieť(sloveso)- výlet (podstatné meno)

Obrázok 6

b) *skladanie*

- pravé zložené slová (storočie) zložili sa z 2 základov
- nepravé zložené slová (vrtač, vrtič, vedač, vedač)
- spojili sa z 2 členov syntagmy
- Zložené slová píšeme:
 - so spojovníkom (slovensko-poľský)
 - dovedna (zemeguľa)

Obrázok 7

Tvorenie viacslovných pomenovaní

Týmto tvorením vznikajú:

a) *združené pomenovania*: skladajú sa z viacerých slov, ale pomenúvajú len 1 vec (triedna kniha, tulipán záhradný, Poľská republika)

Obrázok 8

b) *ustálené slovné spojenia* majú obrazný význam (sladký ako med)

Zoberá sa nimi vedná disciplína *frazeológia*.

- *porekadlá* (Aká matka, taká Katka.)
- *pranostiky* (Medardova kvapka 40 dní kvapká.)
- *europeizmy*- *kocky sú hodené*
- *príslovia*- Kto druhému jamu kope, sám do nej spadne.)

Obrázok 9

Metaforou prenesenie pomenovania na základe vonkajšej podobnosti s iným javom. (hviezda-celebrita) (oko- oko ako na sieti)

- *personifikácia*: slnko spí
- *prirovnanie*: zlý ako čer

Obrázok 10

Metonymiou- prenesením pomenovania slova na základe vnútorných súvislostí medzi javmi:

- *vzťah autor*- dielo (číta Hviezdoslava)
- *celok*- časť (zašit rukáv- diery)
- *činnosť*- časť činnosti (obdobie žatvy)
- *materiál*- výrobok (chodí v hodvábe)

Obrázok 11

- Spôsoby:

- *univerbizácia* je zmena, pri ktorej vznikne z viacslovného pomenovania jednoslovné (triedny učiteľ- triedny, panelový dom- panelák)

Zostručňuje, dynamizuje hovorový text.

- *multiverbizácia* je zmena, pri ktorej vzniká z jednoslovného pomenovania viacslovné (navštíviť- vykonať návštevu, opraviť- vykonať opravu)

Signalizuje oficiálny, hlavne písaný text.

Skracovanie slov- *abreviácia* (napríklad- napr.)

Obrázok 12

Skracovanie

Nevytvárame pri ňom nový lexikálny význam, meníme počet hlások v slove, či v slovnom spojení.

Skracovanie je dôsledkom zostručňovania textu:

Druhy skrátených slov:

skratka: textová- atď. (píše sa za ňou bodka)

akademický titul- MUDr.

iniciálová- EU, USA

značka: chemická- Mg, Cu

menová jednotka- E/EUR

meracia jednotka- kJ, cm (bodka sa nepíše)

skratkové slovo: vzniká zo začiatkových písmen,

či slabík združeného pomenovania- SATUR

Obrázok 13

Preberanie slov

Slovenčina *sa internacionalizuje*- preberá cudzie slová z iných jazykov, čím sa naša slovná zásoba obohacuje a rozširuje.

Pôvod slov národnom jazyku skúma vedná disciplína

etymológia, čiže veda o pôvod slov.

Slovenčina preberá z cudzích jazykov hlavne z týchto dôvodov:

Chýba domáci výraz: snoubord, klonovať

Domáci výraz je dlhší, náročnejší: podporovateľ- sponzor

Potreba internacionálneho odborného výrazu: (aorta namiesto srdcovnica)

Prestížnosť cudzieho výrazu: supermarket, šou, párty, imidž

Obrázok 14

ZDROJE OBRÁZKOV

- www.mozektevidi.net

- www.sirion.sk

- www.szsinke.sk

- www.cheaper.sk

- ClipArty z lokality Office.com

Obrázok 12

Ďakujem za pozornosť!

Príloha 4 Výsledky hlasovacieho zariadenia

Výsledky hlasovacieho zariadenia boli nasledovné:

Výber z jednotlivých možností združené pomenovanie:

ružový svetrík- 46 995

ružový ker- 15731

díva sa cez ružové okuliare- 17861

Príloha 5 Po stopách Ľudovíta Štúra- webquest

Kvôli obmedzenému rozsahu práce uvádzam mnou vypracovaný webquest nie v powerpointovej prezentácii, ale vo Word.

Obrázok 1 Úvod s údajmi o téme, tematickom celku.

Literárna exkurzia

Webquest pre 1. ročník strednej školy

Vytvorila: PedDr. Emília Lapčáková, lapcakova@gmail.com

ÚVOD, ÚLOHA, POSTUP, ZDROJE, HODNOTENIE, ZÁVER

obrázky slovenských romantikov

Obrázok 2 Motivačný úvod do problematiky webquestu.

ÚVOD

Po stopách Ľudovíta Štúra

Tento webquest slúži na získavanie a spracovanie informácií o Ľudovítovi Štúrovi netradičnou formou. Vyskúšajte si tímovú prácu a získané údaje využite pri príprave a realizácii literárnej exkurzie.

Ľudovít Štúr... Zvučné meno slovenského národného života. Pre pochopenie odkazu je potrebné preniknúť do neznámych zákutí a odhaliť tajomstvá. Poďme na to...

Obrázok 3 Úlohy webquestu- Po stopách Ľudovíta Štúra.

Vašou úlohou je vykúšať si tímovú spoluprácu a vytvoriť návrh literárnej exkurzie s cieľom bližšie spoznať osobnosť Ľudovíta Štúra.

Prostredníctvom internetu zozbierajte čo najviac zaujímavosti o Ľudovítovi Štúrovi (životopis, literárna tvorba, rodný dom, pamätné izby, socha, cintorín, múzeá, miesta, kde pôsobil).

Získané informácie využite pri tvorbe návrhu literárnej exkurzie s cieľom navštíviť miesta, kde pôsobil alebo tvoril Ľudovít Štúr.

Obrázok 4 Podrobne opisuje, ako dosiahnuť splnenie úlohy.

POSTUP

Rozdeľte sa do štyroch realizačných tímov a v každom tíme si zvolte lídra.

a) tím hľadá a získava informácie o autobiografii Ľudovíta Štúra

b) tím pripraví návrh trasy literárnej exkurzie

c) tím zistí informácie o literárnom múzeu, pamätnom dome, cene vstupeniek, zabezpečí ubytovanie, dopravu atď.

d) tím pripraví ako výstup powerpointovú prezentáciu literárnej exkurzie

e) lídri jednotlivých tímov predstavia prezentáciu spolužiakom

Obrázok 5 Odkazy na vopred vybrané stránky, z ktorých žiaci čerpajú informácie pri vypracúvaní zadania.

ZDROJE

www.stur.sk

www.muzeum.sk

<http://www.matica.sk>

<http://www.muzeum.sk/?obj=muzeum&ix=mls>

[http://www.matica.sk/zilinsky-kraj.phtml?program=51&module action 0 id ci=2731](http://www.matica.sk/zilinsky-kraj.phtml?program=51&module%20action%20id%20ci=2731)

http://sk.wikipedia.org/wiki/%C4%BDudov%C3%ADt_%C5%A0t%C3%BAr
<http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis&ID=1759>
<http://www.zlatyfond.sme.sk/spisovatelia>
www.muzeum.sk/default.php?obj=muzeum&ix=mls
<http://www.osobnosti.sk>
zlatyfondsme.skspisovatelia

Obrázok 6 *Má podobobu tabuľky s presným popisom kritérií a hodnotenia.*

Každá skupina vypracovala do dvoch týždňov projekt, v ktorom museli samostatne zhromaždiť základné údaje a spracovať ich do požadovaného výstupu. Počas dvoch týždňov prípravy mohli konzultovať prípadné problémy s vyučujúcim. Konzultácie prebiehali buď priamo na vyučovacej hodine, v popoludňajších hodinách alebo prostredníctvom emailu. Žiaci boli upozornení, že pri nedodržaní termínu im bude výsledná známka znížená o jeden stupeň.

Obrázok 7 *Krátke zohnutie literárneho webquestu.*

ZÁVER

Naučili ste sa vyhľadávať informácie a zoradiť ich podľa dôležitosti.
Vyskúšali ste si tímovú prácu a komunikáciu v skupine.
Vytvorili ste si návrh plánovanej exkurzie.
Osvojili ste si zručnosti s prácou na počítači.